

Avdelningen för juridik och handelsfrågor
Shilan Artoushi
Direktnr: 033-17 77 59
E-post: shilan.artoushi@swedac.se

Er referens
I2021/02450

Infrastrukturdepartementet
Enheten för utveckling och styrning av
transportområdet

Remissvar

Remiss av Elvägsutredningens betänkande (SOU 2021:73) Regler för statliga elvägar

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ansvarar för frågor om teknisk kontroll, inklusive ackreditering och frågor i övrigt om bedömning av överensstämmelse samt för samordning av marknadskontroll, reglerad mätteknik och ädelmetallkontrollarbeten. Swedac har beretts tillfälle att yttra sig över ovan nämnda remiss och har följande synpunkter.

Undantag från nätkoncession

Den som har nätkoncession är enligt 3 kap. 10 § ellagen (1997:857) skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden. När det gäller elmätare i det koncessionspliktiga nätet har Swedac således möjlighet att meddela föreskrifter om krav på mätning och mättekniska metoder om det är befogat ur konsumentsynpunkt¹. Swedacs föreskrifter syftar till att säkerställa att mätvärdena är korrekt uppmätta, dvs. bestämda med en viss mätnoggrannhet.

Utredningens förslag bygger på att elvägar undantas från krav på nätkoncession enligt ellagen i IKN-förordningen. Ett sådant förslag innebär att någon skyldighet att utföra mätning av mängden överförd el till elvägsfordonen inte föreligger enligt ellagen. Swedac saknar därmed bemyndigande att föreskriva om krav på mätning och mättekniska metoder för att säkerställa att mängden el som förbrukas av användarna är korrekt uppmätt.

Av utredningen framgår att Trafikverket föreslås ansvara för att tillhandahålla statliga elvägar, både i form av att erbjuda infrastrukturen för elväg och leverera el till fordon som använder elvägsanläggningen. En förutsättning för att Trafikverket ska kunna leverera el till fordon som använder elvägsanläggningen är att dess interna nät är anslutet till det koncessionspliktiga nätet. Trafikverket kommer således att behöva sluta nätavtal med elnätsägaren i det aktuella området. Ägarna till elvägsfordonen

¹ 2 § lagen (1992:1514) om måttenheter, mätningar och mätton

¹ Ange denna beteckning vid all kontakt med Swedac i ärendet.

kommer i sin tur ingå avtal med Trafikverket och betala en brukaravgift för användandet av elväg, vilket Trafikverket kommer att bestämma utifrån faktiska kostnader avseende drift och underhåll av elvägssystemet. Den el som levereras av Trafikverket till elvägsanvändarna är alltså den som föreslås ligga utanför det koncessionspliktiga nätet.

Det finns olika typer av elvägsanläggningar vars utformning och metoder för elöverföring till fordon skiljer sig åt, men gemensamt för de alla är att mätningen av elöverföringen med fördel sker genom ett mätinstrument i fordonet. När det kommer till användarbehörighets- och avgiftssystemet framhåller utredningen att möjligheten att kontrollera energiförbrukningen i elvägsanläggningen bör användas för att säkerställa att mätutrustningen i fordonen ger korrekt data. Av utredningen framgår vidare att den närmare utformningen av systemen för användarbehörighet och debitering, inklusive tillvägagångssätt för att mäta elvägsanvändarnas elförbrukning behöver utredas gemensamt av Trafikverket och Transportstyrelsen inom ramen för det fortsatta arbetet. Någon närmare vägledning kring eventuella krav på mätning och mätutrustningen i elvägsfordonen finns inte att hämta från utredningen annat än att elmätning hör till de funktionskrav som sannolikt kommer att regleras genom standarder. Transportstyrelsen och Trafikverket bör samråda med Swedac om frågor utredningen hanterar som rör krav på mätningar, mätutrustningar och hantering av mätresultat.

Behovet av att säkerställa riktigheten i mätvärdena avseende mängden energi som överförs i det icke koncessionspliktiga nätet är enligt Swedacs mening inte helt klarlagt i utredningen. Eftersom det arbetet fortfarande är pågående är det i dagsläget svårt att bedöma vad förslaget kommer att innebära vad gäller krav på mätning och vilken mätmetod som mätningen kommer att vila på. Enligt Swedac bör de elmätare som är tänkta att placeras i fordonen uppfylla vissa noggrannhetskrav och genomgå någon typ av periodisk kontroll. Genom att meddela föreskrifter med krav på mätare kan Swedac säkerställa att de mätvärden som ligger till grund för användarnas betalning är korrekta. Det är dock inte klarlagt om Swedac har möjlighet att ställa mätnoggrannhetskrav på en mätfunktion i ett fordon då en sådan mätfunktion inte säkert kan definieras som en elmätare i lagens mening (detta har Swedac uppmärksammat vad gäller remissvar för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer (diarienummer I2021/01065)). I så fall skulle en ändring i Swedacs bemyndigande behövas då 3§ lagen (1992:1514) om måttenheter mätningar och mättdon uttryckligen talar om att ställa krav på elmätare. Detta behöver utredas vidare.

Mätning av likström

Swedac noterar att två av de elvägstekniker som tas upp i utredningen innehåller likspänning och likströmsmätning. Av mätinstrumentdirektivet 2014/32/EU, bilaga V, aktiva elenergimätare (MI-003), framgår att de särskilda kraven i bilagan gäller för aktiva elenergimätare avsedda att användas i bostäder, butiks- och kontorslokaler samt lätta industrier. I praktiken avser det främst mätare för växelström, men de särskilda kraven bör även kunna appliceras på mätare för likström och innebär således att även mätare för likström omfattas av dessa noggrannhetskrav. I Sverige är direktivet införlivat genom Swedacs föreskrifter STAFS 2016:1 om mätinstrument och STAFS 2016:4 om aktiva elenergimätare. Det finns sedan lång tid tillbaka ett flertal internationella, europeiska och nationella standarder för aktiva

elenergimätare till växelström. Standarden SS-EN 50470, delarna 1, 2 och 3, är dessutom utpekad som harmoniserade standard till direktivet i EU:s officiella tidning. För likströmsmätare är situationen emellertid annorlunda och ännu finns ingen framtagna standard som återspeglar kraven i mätinstrumentdirektivet. En fjärde del till standarden SS-EN 50470, avsedd för likströmsmätare, är under framtagning och väntas bli utpekad som harmoniserad standard till mätinstrumentdirektivet. Den kommer tidigast publiceras under 2023. Eftersom en kontrollordning för likströmsmätare håller på att arbetas fram är det enligt Swedac lämpligt att även beakta de mätnoggrannhetskrav som den nya standarden kommer att innehålla och inte enbart hänvisa till mätinstrumentdirektivet.

I övrigt har Swedac inga synpunkter.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Anette Arveståhl efter föredragning av juristen Shilan Artoushi. Avdelningschefen Mikael Schmidt samt utredarna Thomas Franzén och Fredrik Langmead har deltagit vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Kopia: i.transport.remissvar@regeringskansliet.se.